

عنوان مقاله:

بازخوانی انتقادی سبب نزول مشهور آیه ۴۱ مائده

محل انتشار:

تحقیقات علوم قرآن و حدیث، دوره 20، شماره 4 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

علی آهنگ - استادیار گروه تفسیر و علوم قرآن، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی بجنورد، ایران.

مهدی آریان فر - استادیار گروه تفسیر و علوم قرآن، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی بجنورد، ایران.

خلاصه مقاله:

آیه ۴۱ سوره مائده که با هدف تسلی دادن به پیامبر (ص) نازل شده، کنش مزورانه تعدادی از منافقان و یهودیان را به تصویر می کشد که به منظور جاسوسی و به تحریک عده ای دیگر نزد آن حضرت می آمدند با این پیش فرض که اگر پیامبر (ص) به نفع آنها داوری کرد بپذیرند و گرنه روی برگردانند (يقولون ان اوتيتهم هذا فخذوه و ان لم توتوه فاحذروا). ابهام موجود در مشارالیه «هذا» مفسران را بر آن داشته تا برای آن در قالب سبب نزول مصداق یابی نمایند. در این میان مهمترین و مشهورترین روایتی که در سبب نزول بدان پرداخته اند موضوع رجم دو یهودی به خاطر ارتکاب زنای محصنه است. از اینجا سوال اصلی پژوهش رخ می نماید که سبب نزول مشهور تا چه میزان از قرائن صحت برخوردار بوده و آیا می توان اندیشه تفسیری را بر آن بنا نهاد؟ با توجه به اهمیت موضوع رجم و پیامدهای فقهی آن؛ پژوهش حاضر بر روش کتابخانه ای، به تحلیل و بررسی روایت مزبور در منابع روایی و تفسیری فریقین پرداخته و چالش های آن را برشمرده است. یافته های پژوهش نشان می دهد که جزء نگری برخی مفسران، مجال را از سایر ساختارهای تفسیری همسو و کاملاً مرتبط با محتوای آیه، گرفته است. این در حالی است که روایت مزبور به دلیل اضطراب در متن؛ اختلاف با دیگر روایات سبب نزول آیه؛ تعارض با قرآن؛ تنافی با تاریخ مسلم و عدم هماهنگی کامل با سیاق، نمی تواند سبب نزول قطعی آیه باشد. در مقابل روایتی که سبب نزول آیه را موضوع قصاص و دیه می داند از جهاتی ترجیح می یابد که به عنوان سبب نزول واقعی تر نتیجه گیری شده است.

کلمات کلیدی:

آیه ۴۱ المائده، روایات سبب نزول، رجم، یهودیان، قصاص

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1933707>

